

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศอุตสาหกรรมหนึ่งเพราะเป็นสินค้าชนิดหนึ่งในสินค้าส่งออกสำคัญ 15 อันดับแรกของประเทศไทย โดยประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปรายใหญ่ในตลาดโลก ซึ่งอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปที่มีการส่งออกสำคัญของประเทศไทย ได้แก่ ชาร์ดีนกระป๋องและแปรรูป ทูน่ากระป๋องและแปรรูป กุ้งกระป๋องและแปรรูป ปูกระป๋องและแปรรูป และสัตว์น้ำอื่น ๆ กระป๋องและแปรรูป จากการที่ประเทศไทยมีการผลิตเพื่อการส่งออกเป็นสำคัญ ทำให้ปัจจุบันอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทยเริ่มประสบกับปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบในการผลิต แม้ว่าอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทย อย่างเช่น ทูน่ากระป๋องที่พึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศมากกว่าร้อยละ 80 ก็ได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนวัตถุดิบเช่นกัน ซึ่งก็ส่งผลให้ราคาวัตถุดิบภายในประเทศสูงมากขึ้น และเมื่อต้องนำเข้าวัตถุดิบสดจากต่างประเทศซึ่งมีราคาสูงขึ้นเช่นกัน เนื่องมาจากการที่ประเทศต่าง ๆ เริ่มประสบกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรทางธรรมชาติเช่นกัน โดยราคาที่สูงขึ้นส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทยสูงขึ้นไปด้วย ประกอบกับภาวะการทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ราคาน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มขึ้น ยังส่งผลกับต้นทุนการผลิตให้สูงขึ้นอีกด้วย

การส่งออกอาหารทะเลกระป๋องของประเทศไทยไปต่างประเทศ โดยมีมูลค่าการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ที่สำคัญ 3 ชนิด ได้แก่ ทูน่ากระป๋องและแปรรูป กุ้งกระป๋องและแปรรูป และปูกระป๋องและแปรรูป รวมกันมากกว่าร้อยละ 50 ของการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปทั้งหมดของประเทศไทย

ปัญหาของอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปไม่ได้มีแค่การขาดแคลนวัตถุดิบ แต่ยังประสบกับภาวะการทางเศรษฐกิจ ทำให้ต้นทุนด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และยังประสบกับการกีดกันทางการค้าจากประเทศผู้นำเข้า โดยประเทศผู้นำเข้าได้หันมาใช้มาตรการทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี อัน ได้แก่ มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช มาตรการอุปสรรคทางด้านเทคนิค มาตรการสิ่งแวดล้อม และกฎแหล่งกำเนิดสินค้า ทำให้สินค้าส่งออกของประเทศไทยต้องประสบกับมาตรการทางการค้าของประเทศผู้นำเข้าและต้องปรับปรุงการผลิตให้ได้มาตรฐานตามความต้องการที่ประเทศผู้นำเข้ากำหนดขึ้น เพื่อป้องกันการสูญเสียส่วนแบ่งตลาดให้กับประเทศคู่แข่งทางการค้าอย่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และอินโดนีเซีย

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกของอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ในกลุ่มเอเปค ซึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย และในกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งได้แก่ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส และเยอรมนี สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปในกลุ่มเอเปคและกลุ่มสหภาพยุโรปของประเทศไทยและประเทศคู่แข่งได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน และอินโดนีเซีย ใช้มูลค่าการส่งออกระหว่างปี พ.ศ. 2542-2553 พบว่า ค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทยในกลุ่มเอเปคและกลุ่มสหภาพยุโรปมีค่ามากกว่า 1 ในทุกช่วงเวลา หมายความว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปไปยังกลุ่มเอเปคและกลุ่มสหภาพยุโรปในทุกช่วงเวลา และมีความได้เปรียบประเทศคู่แข่งอย่าง สาธารณรัฐประชาชนจีน และอินโดนีเซีย

ค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกอาหารทะเล กระจ่องและแปรรูปของสาธารณรัฐประชาชนจีนในกลุ่มเอเปกมีค่ามากกว่า 1 ในทุก ช่วงเวลา ส่วนในกลุ่มสหภาพยุโรปมีค่าน้อยกว่า 1 ในทุกช่วงเวลา หมายความว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกอาหารทะเล กระจ่องและแปรรูปไปยังกลุ่มเอเปก และมีความเสียเปรียบ โดยเปรียบเทียบในการ ส่งออกอาหารทะเลกระจ่องและแปรรูปไปยังกลุ่มสหภาพยุโรปในทุกช่วงเวลา และยัง เสียเปรียบประเทศคู่แข่งอย่าง ประเทศไทย และอินโดนีเซีย

ค่าดัชนีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏของการส่งออกอาหารทะเล กระจ่องและแปรรูปของอินโดนีเซียในกลุ่มเอเปกและกลุ่มสหภาพยุโรปมีค่ามากกว่า 1 ในทุกช่วงเวลา หมายความว่า อินโดนีเซียมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการ ส่งออกอาหารทะเลกระจ่องและแปรรูปไปยังกลุ่มเอเปกและกลุ่มสหภาพยุโรปในทุก ช่วงเวลา และมีความได้เปรียบประเทศคู่แข่งอย่าง สาธารณรัฐประชาชนจีน แต่มีความ เสียเปรียบประเทศไทยในการส่งออกอาหารทะเลกระจ่องและแปรรูปไปยังกลุ่มเอเปก และกลุ่มสหภาพยุโรป

จากการวิเคราะห์ความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบที่ปรากฏจะเห็นว่า ประเทศไทย มีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการส่งออกอาหารทะเลกระจ่องและแปรรูปในทุก ตลาด ทั้งในกลุ่มเอเปกและกลุ่มสหภาพยุโรป รวมทั้งยังมีความได้เปรียบประเทศคู่แข่ง อย่างสาธารณรัฐประชาชนจีน และอินโดนีเซียด้วย

จากการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนแบ่งตลาดสำหรับการส่งออกอาหาร ทะเลกระจ่องและแปรรูปของไทยในกลุ่มเอเปกและกลุ่มสหภาพยุโรป สามารถสรุปผล ที่ได้จากการศึกษาดังนี้

จากการขยายตัวของ การส่งออกอาหารทะเลกระจ่องและแปรรูปของไทยในกลุ่ม เอเปกและกลุ่มสหภาพยุโรป พบว่า ผลการขยายตัวของ การส่งออกอาหารทะเลกระจ่อง และแปรรูปรวมของไทยในกลุ่มเอเปกมีมูลค่ามากกว่าในกลุ่มสหภาพยุโรป คือ ในกลุ่ม เอเปกมีมูลค่าจากการขยายตัวของ การส่งออกรวมของไทยทั้งหมด 381,241,226 ดอลลาร์ สหรัฐ และในกลุ่มสหภาพยุโรปมีมูลค่าจากการขยายตัวของ การส่งออกรวมของไทย ทั้งหมด 114,577,623 ดอลลาร์สหรัฐ โดยปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงมูลค่า

การส่งออกอาหารทะเลระป่องและแปรรูปของไทยในกลุ่มเอเปกและกลุ่มสหภาพยุโรป ได้แก่ ผลจากการขยายตัวของการส่งออกของโลก ผลจากการแข่งขันที่แท้จริง และผลกระทบร่วมจากการปรับทิศทาง

ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการส่งออกอาหารทะเลระป่องและแปรรูปของไทยในกลุ่มเอเปกและกลุ่มสหภาพยุโรปมากที่สุด คือ ผลจากการขยายตัวของการส่งออกของโลก โดยในกลุ่มเอเปกมีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกที่เป็นผลจากการขยายตัวของการส่งออกของโลกมากกว่าในกลุ่มสหภาพยุโรป คือ ในกลุ่มเอเปกมีมูลค่าการเปลี่ยนแปลงจากการขยายตัวของการส่งออกของโลก 538,689,972 ดอลลาร์สหรัฐ และในกลุ่มสหภาพยุโรปมีมูลค่าจากการขยายตัวของการส่งออกของโลก 49,540,632 ดอลลาร์สหรัฐ

ผลการขยายตัวของการส่งออกอาหารทะเลระป่องและแปรรูปของไทยในกลุ่มเอเปกและกลุ่มสหภาพยุโรปอันเป็นผลจากการแข่งขันที่แท้จริง พบว่า ในกลุ่มสหภาพยุโรปมีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกมากกว่าในกลุ่มเอเปก คือ ในกลุ่มสหภาพยุโรปมีมูลค่าการเปลี่ยนแปลงจากการแข่งขันที่แท้จริงเพิ่มขึ้น 44,885,695 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันมากกว่าผู้ส่งออกอื่น ๆ และในกลุ่มเอเปกมีมูลค่าการเปลี่ยนแปลงจากการแข่งขันที่แท้จริงลดลง 99,973,753 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันน้อยกว่าผู้ส่งออกอื่น ๆ

ผลการขยายตัวของการส่งออกอาหารทะเลระป่องและแปรรูปของไทยในกลุ่มเอเปกและกลุ่มสหภาพยุโรปอันเป็นผลกระทบร่วมจากการปรับทิศทาง พบว่า ในกลุ่มสหภาพยุโรปมีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกมากกว่าในกลุ่มเอเปก คือ ในกลุ่มสหภาพยุโรปมีมูลค่าการเปลี่ยนแปลงจากผลกระทบร่วมจากการปรับทิศทางมากกว่าในกลุ่มเอเปก คือ ในกลุ่มสหภาพยุโรปมีมูลค่าการเปลี่ยนแปลงจากผลกระทบร่วมจากการปรับทิศทางเพิ่มขึ้น 20,151,295 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งประเทศไทยมีการขยายตัวการส่งออกสุทธิทิศทาง คือ มีการขยายการส่งออกไปยังตลาดที่มีการขยายตัว ส่วนในกลุ่มเอเปกมีมูลค่าการเปลี่ยนแปลงจากผลกระทบร่วมจากการปรับทิศทางลดลง 57,474,993 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งประเทศไทยมีการขยายตัวการส่งออกผิดทิศทาง คือ ลดการส่งออกไปตลาดที่มีการขยายตัว

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกของอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทยในกลุ่มเอเปกและและกลุ่มสหภาพยุโรป มีข้อเสนอแนะบางประการเพื่อเป็นประโยชน์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มการขยายตัวของการส่งออกของอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทยในตลาดที่สำคัญในอนาคต ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการขยายตลาดไปยังตลาดอื่น ๆ นอกจากตลาดทั้ง 6 ตลาดที่ทำการศึกษา เพื่อเพิ่มมูลค่าในการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องให้สูงขึ้น โดยวิธีการตลาดต่าง ๆ เช่น เพิ่มสำนักงานสาขาในต่างประเทศ ทำการโฆษณาสินค้าให้เป็นที่รู้จักกว้างขวาง หรือเข้าร่วมในงานแสดงสินค้าในต่างประเทศ เป็นต้น
2. ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาและวิจัยด้านการตลาดส่งออก ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางด้านการตลาดให้มากขึ้นเพื่อให้รู้ทันกับสถานการณ์ในตลาดต่างประเทศ และควรเผยแพร่กฎระเบียบทางการค้าของประเทศคู่ค้าให้แก่ผู้ประกอบการ เช่น กฎระเบียบของสหรัฐอเมริกาที่กำหนดว่าการทำประมงกุ้งทะเลต้องใช้เครื่องมือแยกเต่าทะเล เป็นต้น
3. รัฐบาลควรมีการเจรจาต่อรองทางการค้าเพื่อคลี่คลายปัญหาการกีดกันทางการค้าของประเทศผู้นำเข้า รวมทั้งการขออนุญาตตัดสิทธิพิเศษทางการค้าจากประเทศคู่ค้าเพื่อช่วยรักษาผลประโยชน์ทางการค้าให้กับอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของประเทศไทย
4. รัฐบาลควรมุ่งมั่นคุณภาพการผลิตและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนผู้ประกอบการควรมีความซื่อสัตย์ต่อประเทศคู่ค้า เช่น ส่งสินค้าให้ตรงตามกำหนดเวลาและเงื่อนไข เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประเทศคู่ค้าดังกล่าว
5. ผู้ประกอบการควรพัฒนาตราสินค้า (Brand Name) ของตนเองขึ้น ไม่ใช่การรับจ้างผลิตเพื่อไปติดตราสินค้าของประเทศนำเข้า เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและทำให้สินค้าเป็นที่รู้จักในตลาดจากตราสินค้าของประเทศไทยเอง ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรทำการวิเคราะห์ในตลาดอื่น ๆ เพิ่มเติม เนื่องจากตลาดที่สำคัญในกลุ่มเอเปก และกลุ่มสหภาพยุโรป มีอัตราการขยายตัวของการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปลดลง จึงควรศึกษาตลาดส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปที่ประเทศไทยมีแนวโน้มการส่งออกที่ดีนอกเหนือจากตลาดส่งออกสำคัญทั้ง 6 ตลาด ซึ่งอยู่ในกลุ่มเอเปก และกลุ่มสหภาพยุโรป โดยเฉพาะแคนาดา ซึ่งมีมูลค่าการนำเข้าอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปสูง นอกจากนี้ ควรศึกษาการส่งออกของประเทศคู่แข่งใหม่ ๆ ที่กำลังขยายตัวในการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป โดยเฉพาะเวียดนาม ที่มีการขยายตัวในอุตสาหกรรมอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปอย่างมาก เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแข่งขันของการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปของไทยกับประเทศคู่แข่งใหม่ และศึกษาแนวโน้มส่วนแบ่งตลาดของการส่งออกอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปในตลาดส่งออกใหม่ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อไป